

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt

Göteborg, den 21 april 2023

Remissvar, Ju2023/00146, Nya regler om nödlidande kreditavtal och inkassoverksamhet

Svensk Inkasso har genom remiss den 30 januari 2023 beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på betänkandet ”Nya regler om nödlidande kreditavtal och inkassoverksamhet” (SOU 2023:3).

Sammanfattande inställning

Med undantag för de kommentarer och synpunkter som anges nedan lämnar Svensk Inkasso förslagen utan erinran.

Förändring av tillsynsmyndighet m.m.

Svensk Inkasso har under utredningsarbetet varit negativt inställt till att tillsynen över de inkassobolag som inte bedriver kreditförvaltningsverksamhet föreslås flyttas från Integritetsskyddsmyndigheten (”IMY”). Även Finansinspektionen har uttryckt en sådan uppfattning. Skälen till detta är flera och redovisas i viss utsträckning i betänkandet (se s. 215 f).

Sammanfattningsvis kan dessa synpunkter sägas vara följande:

- Den verksamhet som bedrivs i många av de bolag som i dag har tillstånd enligt 2 § inkassolagen är i många fall väsensskild från den verksamhet som Finansinspektionen normalt har tillsyn över eftersom många av dessa bolag bedriver mycket liten inkassoverksamhet och ofta huvudsakligen bedriver verksamhet som juristfirmor, redovisningsbyråer m.m.
- En förändring av tillsynsmyndighet innebär en uppenbar risk för ett svagare gäldenärsskydd än vad som är fallet i dag, eftersom Finansinspektionen saknar den kompetens och de rutiner på inkassoområdet som byggts upp under de snart 50 år som IMY varit tillsynsmyndighet. För att Finansinspektion skall kunna upprätthålla samma kunskapsnivå krävs att staten skjuter till medel.
- IMY:s huvuduppgift är att granska och verkställa tillämpningen av dataskyddsreglerna och är vid sidan av inkassobolagen också tillsynsmyndighet över kreditupplysningsbolagen. En central anledning till att inkassoverksamhet alls står under tillsyn är de stora mängder känsliga personuppgifter som behandlas i gäldenärsregister. Den tydliga kopplingen till integritetsfrågor gör IMY lämplig som tillsynsmyndighet för inkassobolagen även framöver.

Till undvikande av missförstånd motsätter sig Svensk Inkasso inte att den som bedriver verksamhet som kreditförvaltare ställs under Finansinspektionens tillsyn.

Svensk Inkasso delar slutligen inte uppfattningen att ett fortsatt delat tillsynsansvar skulle skapa större otydlighet än vad som är fallet med dagens – enligt branschens uppfattning fullt fungerande – system för tillsyn, som ju sedan många år är delat mellan IMY och Finansinspektionen.

Det mindre antal inkassobolag som skulle vara intresserade av att vara verksamma som kreditförvaltare inom ramen för den nya lagen och som i dag inte redan har tillstånd från Finansinspektionen, skulle, redan med utgångspunkt i inkassolagens nuvarande lydelse, inordnas under Finansinspektionens tillsyn så snart de erhållit tillstånd som kreditförvaltare eftersom de då skulle verka inom ramen för ett tillstånd

meddelat från Finansinspektionen (jfr. 13 § inkassolagen). Resterande, runt 150 inkassobolag med annan verksamhet, skulle då kunna kvarstå med IMY som tillsynsmyndighet.

Tillstånds- och tillsynsavgifter

Staten har inte tidigare sett någon anledning att debitera inkassobolagen för de kostnader som tillståndsgivning och tillsyn medför, bland annat då statens kostnader för verksamheten har bedömts som små (till skillnad från vad som är fallet vid tillsyn och tillståndsgivning på exempelvis bankområdet). Den utredning som ursprungligen lämnade förslag på inkassolag föreslog en möjlighet att debitera avgifter, men förslaget inkluderades inte i lagen (jfr prop. 1974:42 s. 98). Det har inte inom ramen för utredningen presenterats några underlag som visar att statens kostnader såvitt gäller tillståndsgivning och tillsyn över inkassoverksamhet har ökat i något väsentligt avseende under senare år – snarare tvärtom.

Mot bakgrund av bestämmelsen i 3 § inkassolagen som innebär att tillstånd för inkassoverksamhet måste förnyas löpande (i dag gäller normalt att tillståndstiden begränsas till fem år), skulle en avgiftsskyldighet medföra att inkassobolagen, trots att inga väsentliga förändringar i verksamheten skett, löpande skulle behöva erlägga avgifter till staten bara för att verksamheten skall kunna fortgå. En avgiftsskyldighet bör därför enligt Svensk Inkasso inte införas utan att 3 § 2 st. 1 pt. tas bort ur inkassolagen och ersätts med en skyldighet att i stället anmäla ändrade förhållanden till tillsynsmyndigheten.

Slutligen får anföras att den stora bredd av företag som idag innehar inkassotillstånd också talar emot införandet av ett avgiftssystem. Även om ett antal inkassoföretag är stora börsnoterade företag är det stora flertalet mindre företag, också enskilda firmor, med inga eller få anställda. För många sådana företag skulle även lägre avgifter kunna innebära stor belastning på verksamheterna.

För det fall en skyldighet att erlägga avgifter införs är det av stor vikt att dessa inte överstiger de nivåer som föreslagits i utredningen.

God inkassosed m.m.

Av 4 § inkassolagen följer att inkassoverksamhet skall bedrivas inom ramen för god inkassosed. God inkassosed är emellertid ett långt mycket mer omfattande regelverk än vad som anges i de följande bestämmelserna i 5-11 §§ inkassolagen. Vad som utgör god inkassosed kommer till uttryck i såväl IMY:s allmänna råd vid tillämpningen av inkassolagen samt den branschsedvänja som utvecklats i Svensk Inkassos etiska nämnd, Inkassonämnden.

Det är enligt Svensk Inkasso inte lämpligt att de många regler rörande exempelvis kontakten med gäldenärer, hantering av invändningar, val av processform, avräkning av betalningar med mera som inkassobolagen idag måste följa, endast skulle gälla för sådan inkassoverksamhet som inte omfattas av direktivet. Det skulle skapa en märklig obalans där gäldenärerna skulle åtnjuta en lägre grad av rättigheter i de fall där inkasseringen rör en NPL-fordran än vid inkassering av andra fordringar. Detta står i strid med direktivets konsumentskyddsändamål.

Det kan också komma att uppstå tillämpningsproblem när ett inkassobolag samtidigt fått i uppdrag att inkassera såväl en NPL-fordran som någon annan fordran mot en och samma gäldenär eftersom olika regler – och olika omfattande gäldenärsskydd – då skulle gälla med avseende på de olika fordringarna, vilket skulle leda till en osäkerhet kring vilka rättigheter som kan göras gällande och tillämpningsproblem för såväl inkassobolagen som tillsynsmyndigheten.

Den nya lagen bör därför enligt Svensk Inkassos uppfattning föreskriva att kreditförvaltare, *utöver de särskilda krav som uppställs genom lagen*, också skall vara skyldig att följa god inkassosed. Detta skulle också kunna föreskrivas utan någon särskild hänvisning till 5–11 §§ i inkassolagen, alternativt att dessa bestämmelser undantas i den mån det är nödvändigt.

Det är enligt Svensk Inkasso vidare en brist att det i förslaget till ny lagen saknas en uttrycklig bestämmelse om tystnadsplikt för kreditförvaltare och tillhandahållare. Lagen bör därför kompletteras med en sådan bestämmelse, eller med en hänvisning till 11 § inkassolagen, i syfte att skydda enskilda gäldenärers integritet.

Övergångsregler

I förslaget till den nya lagen samt i förslagen på förändringar i inkassolagen anges att de inkassobolag som vill bedriva verksamhet som kreditförvaltare måste ha erhållit ett tillstånd för detta senast den 29 juni

2024. Tiden förefaller enligt branschföreningen som mycket kort. Skulle tillstånd inte hinna beviljas till detta datum riskerar de ekonomiska konsekvenserna att bli mycket stora för det enskilda inkassobolaget eftersom verksamheten då måste upphöra till dess tillstånd meddelats.

De regler för tillstånd som föreslås gälla för kreditförvaltningsverksamhet liknar i stor utsträckning de regler som i dag gäller för tillstånd enligt 2 § inkassolagen. Det bör enligt Svensk Inkasso därför övervägas att föreskriva att inkassoföretag som redan bedriver verksamhet som kreditförvaltare mer summariskt kan erhålla tillstånd att bedriva verksamhet som kreditförvaltare, i vart fall för en sådan tid att en fullständig ansökan hinner prövas. Alternativt bör det föreskrivas i övergångsbestämmelserna att alla som ansökt om tillstånd före ett visst datum har rätt att bedriva verksamheten tills ansökan prövats av tillståndsmyndigheten.

För Svensk Inkasso

Fredrik Engström, ordförande